

Finansoron i världen

Lars Calmfors: Löften räcker inte längre

Publicerad 2011-08-19 12:17

En trovärdig partiöverskridande plan för kraftigt stärkt USA-budget och ett snabbt beslut om en större europeisk stödfond. Det är vad som krävs för att risken för recession ska minska, menar tidigare ordföranden i Finanspolitiska rådet Lars Calmfors i en DN.se-intervju. "Det räcker inte längre att lova att göra saker längre fram", säger han.

Återspeglar börsfallen vad som händer i den verkliga ekonomin, alltså produktionen och sysselsättningen?

– De ska ju återspegla förväntningar om vad som kan komma att hända. Man kan inte utesluta en internationell recession, så där finns det en viss rationalitet i reaktionerna. Samtidigt kan reaktionerna på börsen vara självuppfyllande, eftersom de minskar förmögenhetsvärdena. Men ingen kan veta bestämt om det är en överreaktion vi ser.

Vi tycks vara mer beredda på kris den här gången än senast. Spelar det någon roll?

– Så är det, det kom mycket mer överraskande 2008. Det är ett argument många använder för att det inte skulle behöva bli så allvarligt den här gången. 2008 var det omöjligt att bedöma var kapitalförluster kunde uppkomma i systemet. Det har man mer grepp om nu. Det är en positiv faktor. Det negativa är att både centralbanker och regeringar har mindre ammunition nu. Den är till stor del redan använd.

Vad bör ske under hösten för att vi 2012 ska kunna se tillbaka på den nuvarande turbulensen som just turbulens och inte starten på en lågkonjunktur?

– I USA är det relativt lätt att säga vad som borde ske. Kunde man få en överenskommelse mellan partierna om en trovärdig plan för att ta ner underskotten skulle det vara en stor hjälp. Man behöver komma överens om mycket större budgetförstärkningar än man gjorde i juli.

– Euroområdet är svårare. Om man utvidgade stödfonden skulle det stabilisera läget akut. Det skulle helt klart minska risken för finansiell turbulens dramatiskt för ett par år framåt. Å andra sidan bygger man då upp ett system som inte kan fungera i längden. Man binder upp sig för att ge obegränsat stöd till euroländer som har problem. Det förutsätter att man har gemensamt beslutsfattande om den ekonomiska politiken i alla euroländerna.

Vad skulle stora och snabba reformer för tillväxt i problemländerna kunna ge, exempelvis när det gäller arbetsmarknad och näringsliv?

– Det skulle vara en hjälp. Frågan är om det är tillräckligt. Det görs en del men sannolikt för lite. Det fundamentala problemet är fortfarande att många av de här länderna måste strama åt. Det drar ner tillväxten på kort sikt, men det är oundvikligt.

– Man har försatt sig i ett läge där det inte räcker att lova att göra saker längre fram. Om alla visste att detta verkligen skulle infrias vore det bättre. Men sådana löften har inte tillräcklig trovärdighet. Man måste visa att man gör saker nu. Det var så Sverige tog sig ur krisen på 1990-talet. Men vi hade en stor fördel då: vi hade en valuta som kunde falla i värde. Det har inte de här länderna.

Och det är inte möjligt för dem att få det?

– Det är inte alldeles uteslutet att ett enskilt land som Grekland skulle kunna lämna euron. En återinförd egen valuta som får falla i värde skulle ge skjuts åt tillväxten under de närmaste åren. Det skulle göra det mycket lättare att minska statsskulden.

Vad tror du är det värsta scenariot?

– Det är att skuldkriserna skulle bli akuta, att det blir väldigt oordnade skuldavskrivningar och en finansiell härdsmälta. Då kan det bli en upprepning av krisen 2008-2009.

Vilken utgång är den troligaste?

– Det mest sannolika är ändå att världsekonomin hankar sig fram, att det blir ett ordentligt konjunkturbakslag och en långsam återhämtning. Det blir några år av långsam eller ingen tillväxt i OECD-området.

I vilken mån kan Sverige utvecklas oberoende av skuldkrisen i eurozonen och USA?

– Det kan vi inte. Vi kommer också att drabbas, men förhoppningsvis inte lika dramatiskt. Skulle vi behöva sänka räntan finns den möjligheten. Riksbanken har lite fallhöjd.

– Men det är också en fråga om hur finanspolitiken förs. Det finns skäl att vara försiktig och spara krutet till längre fram. Men när Moderaterna nu sade att det inte blir ett femte jobbskatteavdrag verkade man resonera som att finanspolitiken borde göras mer restriktiv. Jag har visserligen tyckt att det finns andra skattesänkningar och utgiftsökningar som är mer angelägna, men om man generellt sett gör finanspolitiken mer åtstramande så vore det olyckligt.

Anders Bolling

anders.bolling@dn.se